

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Jo aiemmin voimassa olleen sääntelyn lähtökohtana on ollut, että myös perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen osalta pääsääntönä on eläintenpitokiellon määrääminen, koska teko lähtökohtaisesti osoittaa tekijän olevan kykenemätön tai soveltumaton huolehtimaan eläimistä. Koska oikeuskäytäntö eläintenpitokiellon määräämisen osalta on kuitenkin ollut epäyhtenäistä, ehdotettua sääntelyä voidaan pitää perusteltuna. Se on myös omiaan lisäämään yhdenvertaisuutta. Selkeä säännös parantaa eläinten suojelua ja osoittaa eläinten hyvinvointia loukkaavaa menettelyä koskevan sääntelyn antroposentrisyyden vähenemistä.

Ehdotuksen mukaan eläintenpitokiellon määrääminen törkeän eläinsuojelurikoksen osalta säilyisi ennallaan. Sen sijaan perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen osalta ehdotetaan säädettäväksi, että rikoksen syyksilukemisen seurauksena määrätään eläintenpitokielto, ellei kiellon määräämättä jättämiselle ole painavia syitä. Painavien syiden tulkinnan osalta viitataan törkeän eläinsuojelurikoksen yhteydessä edellytettäviin erityisen painaviin syihin. Näiden kriteerien välistä eroa olisi kuitenkin perusteltua täsmentää.

Eläintenpitokiellon vähimmäiskestoja sekä perustekomuodon että törkeän tekemuodon osalta voidaan pitää perusteltuina. Sen sijaan lievempien eläimiin kohdistuvien rikosten osalta on aiheellista arvioida uudelleen, vastaako yhden vuoden vähimmäispituus tarkoitustaan, koska yhden vuoden mittaista eläintenpitokieltoa ei voida pitää riittävän tehokkaana turvaamistoimena.

Eläintenpitokielto kohdistuu tulevaisuuteen, mikä edellyttää arviota siitä, miten eläinsuojelusääntelyä rikkoneen voidaan olettaa jatkossa käyttäytyvän. Tällainen arviointi on luonteeltaan haasteellista. Eläintenpitokiellolle ei ole säädetty enimmäiskestoja, eikä myöskään vähimmäiskeston ylittävän kiellon pituuden määräytymisperusteista ole säädetty. Vaikka kyse on tuomioistuimen kokonaisharkinnasta, olisi perusteltua, että lain esitöissä täsmennettäisiin niitä seikkoja, joiden perusteella kiellon kestoja tulisi arvioida.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Voidaan pitää perusteltuna sääntelyehdotusta, jonka mukaan eläintenpitokieltoa voitaisiin kieltoon määrätyn hakemuksesta muuttaa tai kumota. Kuten ehdotuksessa on todettu, korkein oikeus jätti ratkaisussaan KKO 2026:16 pysyvän eläintenpitokiellon määräämättä tapauksessa, jossa rikoksenteijä oli teon tehdessään noin 30-vuotias eikä häntä voitu pitää koko loppuelämänsä kykenemättömänä tai soveltumattomana omistamaan, pitämään tai hoitamaan eläimiä taikka muutoin vastaamaan niiden hyvinvoinnista. Tapauksessa henkilö tuomittiin kahdesta törkeästä eläinsuojelurikoksesta.

Korkein oikeus kiinnitti ratkaisussaan huomiota siihen, ettei lainsäädännössä ole säädetty menettelystä, jolla pysyvään eläintenpitokieltoon määrätty henkilö voisi olosuhteiden olennaisesti muututtua saattaa kiellon uudelleen arvioitavaksi. Korkeimman oikeuden prejudikaatti nosti pysyvän eläintenpitokiellon määräämiskynnyksen melko korkealle. Ehdotettu muutos poistaa korkeimman oikeuden esiin nostaman problematiikan ja sen voidaan odottaa laskevan pysyvän eläintenpitokiellon määräämisen kynnystä vähintään entiselleen.

Ehdotettua yhden vuoden määräaikaa eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemuksen tekemiselle voidaan pitää varsin lyhyenä. Lisäksi ehdotusta voidaan pitää jossain määrin ristiriitaisena, koska samalla eläinsuojelurikoksen ja törkeän eläinsuojelurikoksen seurauksena määrättävien eläintenpitokieltojen vähimmäispituuksia esitetään pidennettäväksi, jotta eläinten hyvinvoinnin turvaamiselle ja epäkohtien korjaamiselle varattaisiin riittävästi aikaa. On epätodennäköistä, että ne seikat, joiden perusteella kieltoon määrätty on katsottu soveltumattomaksi tai kykenemättömäksi huolehtimaan eläimistä, muuttuisivat olennaisesti jo yhden vuoden kuluessa eläintenpitokiellon määräämisestä. Tämän vuoksi olisi perustellumpaa, että muutosta eläintenpitokieltoon voitaisiin hakea vasta sen jälkeen, kun rikoslain 17 luvun 23 §:n 5 momentissa säädetty vähimmäiskesto on kulunut. Jos esimerkiksi törkeän eläinsuojelurikoksen perusteella määrätty viiden vuoden eläintenpitokielto katsottaisiin perustelluksi kumota jo yhden vuoden jälkeen, voidaan kysyä, oliko kielto alun perinkään asianmukaisesti mitoitettu. Myös se, että ensiksi määrättäisiin viiden vuoden pituinen eläintenpitokielto, joka vuoden jälkeen muutettaisiin vaikkapa kahden vuoden pituiseksi, olisi vastoin niitä perusteita, miksi törkeän eläinsuojelurikoksen seuraamuksena on säädetty eläintenpitokiellolle viiden vuoden vähimmäispituus.

Ei voida myöskään pitää hyväksyttävänä, että oikeudenhoidon resursseja käytettäisiin siihen, että hakemuksia eläintenpitokiellon muuttamiseksi tai kumoamiseksi jätettäisiin liian aikaisessa vaiheessa. Vaikka asiassa on otettava huomioon eläintenpitokieltoon määrätyn perusoikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi, asiaa on arvioitava kokonaisuutena.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ehdotusta eläintenpitokieltoa koskevasta rekisteröinnistä ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuudesta voidaan pitää perusteltuna.

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokiellon rikkomisesta säädettyä rangaistusasteikkoa voidaan pitää perusteluna.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Rikosprosessin kesto eläimeen kohdistuvissa rikoksissa on usein pitkä. Tänä aikana rikoksen kohteena olevat eläimet ovat pääsääntöisesti omistajansa tai pitäjänsä hallussa, ellei valvontaviranomainen ole käyttänyt eläinten hyvinvoinnista annetun lain 98 §:ssä säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja ja ottanut eläimiä pois omistajaltaan tai pitäjältään. Mikäli eläimen omistajaa tai pitäjää on syytä pitää soveltumattomana tai kykenemättömänä huolehtimaan eläimistä, olisi aiheellista arvioida mahdollisuutta säätää väliaikaisesta eläintenpitokiellosta vastaavasti kuin liiketoimintakiellon osalta. Tällainen kiello turvaisi eläinten hyvinvoinnin jo rikosprosessin alkuvaiheessa ja estäisi henkilöä hankkimasta uusia eläimiä prosessin aikana.

Mikäli eläintenpitokieltoon määrätty rikko kieltoa, hänet tuomitaan eläintenpitokiellon rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Aikaisemmin lainvoimaisesti tuomittu eläintenpitokielto voi toimia perusteena pysyvän eläintenpitokiellon määräämiselle, mikäli henkilöä on pidettävä pysyvästi kykenemättömänä tai soveltumattomana omistamaan, pitämään tai hoitamaan eläimiä taikka muutoin vastaamaan niiden hyvinvoinnista. Tilanteessa, jossa henkilölle on aiemmin määrätty määräaikainen eläintenpitokielto ja hänen katsotaan syyllistyneen uuteen eläimeen kohdistuneeseen rikokseen, mutta häntä ei kuitenkaan ole pidettävä pysyvästi kykenemättömänä tai soveltumattomana huolehtimaan eläimistä, olisi perusteltua arvioida mahdollisuutta pidentää eläintenpitokieltoa vastaavalla tavalla kuin liiketoimintakiellon osalta. Asiaa olisi syytä arvioida ehdotuksen jatkovalmistelussa.

Tarja Koskela
OTT, dosentti, yliopistotutkija/Itä-Suomen yliopisto